

נחל'י נצח

יו"ל ע"י מוסדות ברסלב / בראשות הרב שמואל שטרן שליט"א

גליון מס' 774
פרשת כי תבא תשפ"ב

ר"ח	צאת השבת	כניסת שבת	הדלקת נרות
19:59	19:18	18:08	ירושלים
19:56	19:20	18:25	תל-אביב
19:58	19:20	18:17	חיפה
19:58	19:20	18:26	באר שבע

דבר ראש הישיבה

ראש השנה אצל הצדיק

שואלים אותו "למה קמת? איך אתה חי?" • "לא יודע, נגעתי בעצמות של הצדיק" ... •
בציון של הצדיק אפשר לפעול תחיית המתים ברוחניות • אבל צריך לעמול, להשתדל,
לעבוד בעצמו • שערי ציון אשר אהבתי

נמתקים הדינים.

גם תפילתו תועבה

אבל אף על פי כן, עלינו לדעת שהנסיעה לאומן היא לא במקום עמל התורה. הרבי היה יכול לפעול שאדם ידע את כל הש"ס בלי שום מאמץ, המלאכים יכולים לדעת את כל הש"ס בלי שום מאמץ, אבל הרבי אומר שצריכים לעבוד קשה, ושהעיקר זה עמל התורה.

הנס שרביה"ק עושה איתנו כשאנו נוסעים לאומן הוא, שעל ידי זה זוכים לשיבה טובה, לכולל טוב, חברותא טובה, חברים טובים וכו'. אבל אדם צריך לשבת ולעמול על התורה בעצמו.

ולכן, גם בשבוע של הנסיעה לאומן, צריכים כל הזמן להיות עם ספר מול העיניים, ולא לעזוב את הלימוד גם בשבוע של הנסיעה. יש אנשים שנוסעים לאומן ולא מבנים מדוע היצר הרע מתגבר יותר, והתשובה היא: מכיון שהם לא למדו שבוע שלם! אז היצר הרע התגבר ביותר.

למרות שהיסוד הראשון הוא תפילה, כי בלי תפילה הרי אי אפשר להגיע לתורה-לשמה, אבל גם בלי תורה-לשמה אי אפשר להגיע לתפילה, וכמו שאמר החכם באדם (משלי כח, ט): "מסיר אזנו משמוע תורה - גם תפילתו תועבה" - אם אדם לא לומד תורה בעיון אזי תפילתו תועבה. הוא הולך להתבודדות, הוא קם חצות, הוא שעות בשדה, נוסע לאומן - אבל תפילתו תועבה! זה פסוק מפורש, זה מה שרביה"ק אומר בתורה ט', וזו הלכה למעשה - אם אדם לא לומד תורה בעיון, אזי התפילה שלו היא תועבה, ה' ישמרנו.

לעשות ככל שביכולתנו

לכן עלינו לדעת שבנסיעה הקדושה הזו צריך להיזהר עד כמה שאפשר שלא יהיה מנסיעה זו ביטול תורה ותפילה ח"ו, ושנזכה לשמירת העיניים והמחשבות בדרכים וכו'. אף על פי שרביה"ק פועל בשבילנו ישועות, ממש כתחיית המתים, אבל אנתנו מצדנו צריכים להתאמץ ולעשות את כל שביכולתנו על מנת לקיים את רצון הרבי להיות צדיק ומתמיד.

כל אחד יעשה ככל יכולתו לבוא לרבינו מלא וגדוש במאמצים, וכך נזכה להיות כלים נפלאים לקבלת אור הצדיק וכל התיקונים הנפלאים הנעשים באומן בראש השנה הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה.

נו נמצאים בימים אלו בדרך לנסיעה הקדושה אל עבר ציון רביה"ק, ועלינו לדעת שהצדיק פועל ישועות, והוא מחייה את הנפשות הבאות אליו, ממש בבחינת 'מחייה מתים'.

מסופר בנביא (מלכים ב' יג, כא) "ויהי הם קוברים איש, והנה ראו את הגדוד, וישליכו את האיש בקבר אלישע, ויגע האיש בעצמות אלישע ויחי, ויקם על רגליו".

לקחו מת זרקו אותו לקבר של אלישע. למה לקבר של אלישע? כי עד שהשתחו בחפירת הקבר, לפתע פתאום הגיע גדוד מארם. אז הם ראו איזה קבר פתוח, תפסו את המת, זרקו אותו לתוך הקבר וברחו מהגדוד של ארם כל עוד נפשם בם. פתאום הם רואים שהאדם הזה קופץ מהקבר החוצה, חי. 'מה קרה? איך אתה חי?', 'אני לא יודע, נגעתי בעצמות של אלישע וקפצתי!...'

להמתיק את הדינים

אדם בא לרביה"ק, נוגע בציון של רביה"ק, מתפלל בציון של רביה"ק, הוא יכול לזכות לפעול אצל הצדיק בחינת תחיית המתים, רפואות וישועות! מכאן לומדים מה זה קבר של צדיק, ולמה בכלל נוסעים לאומן: הצדיק יכול להחיות מתים, יכול להקים אנשים מקברם כמו אלישע, הצדיק מחייה מתים ממש גם אחרי הפטירה שלו. רואים זאת באומן כל הזמן, שאנשים מגיעים לרביה"ק ממש 'מתים' מבחינה רוחנית, חוזכים להתעורר שם בתשובה - ממש תחיית המתים ורוחנית.

כל מי שמגיע לרבינו זוכה לתחיית המתים. אדם פגוע מכל הפגמים שלו, כל אחד מגיע לצדיק עם חלקים מתים, והצדיק מחייה לו אותם ומעורר את הניגון של הנשמה. רבינו אמר "אני נהר המטהר מכל הכתמים", ורואים בחוש שכאשר נוסעים לאומן לראש השנה זוכים לישועות גדולות, נפתחים השערים בעבודת ה', זוכים לעצות נכונות, והכל בזכות רבינו שנקרא "נחל נובע מקור חכמה".

ובעניין זה מובא בליקוטי מוהר"ן (תורה ר"א), שמה שהעולם נוסעים לראש השנה לצדיקים, כי עיקר המתקת הדינים הוא על ידי קדושת וטהרת המחשבות, ואי אפשר לבוא למוחין זכים אלא על ידי התקשרות לצדיקים. ומכיון שראש השנה הוא מקור הדינים של כל השנה, צריך לטהר את מחשבתו כדי להמתיק את הדינים, ובשביל זה נוסעים לצדיקים כדי לזכות לקדשת המחשבה.

דהיינו שקיימים בעולם צמצומים ודינים, ובפרט בימי הדין, ועל ידי שאנו נוסעים לראש השנה לצדיקים

לראות את הטוב

זה מזכיר לנו את דברי הגמרא בברכות (ברכות נח, א): אורח טוב מהו אומר? כמה טרחות טרח בעל הבית בשבילי, כמה בשר הביא לפני, כמה יין הביא לפני, כמה גלוסקאות הביא לפני, וכל מה שטרח לא טרח אלא בשבילי! אבל אורח רע מהו אומר? מה טורח טרח בעל הבית זה?! פת אחת אכלתי, חתיכה אחת אכלתי, כוס אחד שתיתי, כל טורח שטרח בעל הבית זה לא טרח אלא בשביל אשתו ובניו.

דברי האורח הרע הם אמת לאמיתתם, בעל הבית הכין את רוב הסעודה לאשתו ובניו. אך הבחירה להתעלם מהטוב ולראות את החסר היא בחירה רעה. כשילד שומע את אבא עומד ומקטין את ההצלחות של האחר, הוא מלמד אותו שבכל חוויה יחפש את החלקים החסרים, את מה שאין ואת מה שלא היה טוב. ילד כזה יחזור מטויל, הוא יחפש לדווח לאביו מה היה דפוק, איך היה חם ומשמעם וחבל על הכסף ששילמו. לעומת ילד אחר שמתחבר יותר לראות את החיובי ויכול לציין דברים טובים להודות עליהם ולשמח.

רק עשרים שקלים

דרך התורה היא להכיר טובה אף על דבר פשוט, זאת נלמד מאיסור הדיין לקחת שוחד. מסופר, כי פעם נפגשו שופט בכיר בבית משפט ו - להבדיל - דיין. שאל השופט את הדיין: האם זה נכון שאם אחד מבעלי הדין נותן לך 20 שקלים אסור לך לדון אותו? השיב הדיין בחיוב. לגלג עליו השופט: "האם אתם כאלו אנשים קטנים שעשירים שקלים משפיעים עליכם להטות את הלב?". ענה הדיין: אם יביא לך פלוני מאה אלף דולר מסודרים במזוודה, ולמחרת בבוקר יבוא אליך לדיון בבית משפט, התסכים לדון בעניינו? ענה השופט "בוודאי, הלא אין ספק שהכסף הרב שקיבלתי ממנו ישפיע עלי ואפסוק להובטו גם בלי שארגיש". אמר לו הדיין: כעת תראה את ההבדלים: לבך נוטה לטובת האחר רק כשאתה מקבל ממנו סכום אדיר של כסף; אנחנו מרגישים חובה של הכרת הטוב גם אם נקבל סכום פשוט...

אנחנו מחונכים בדרך התורה להכיר טובה על כל מעשה או פעולה שעשו בעבורנו. בדוגמה אישית של הכרה והערכה לזולת נחנך את ילדינו להוקיר ולהעריך כל מאמץ שנעשה עבורנו, נראה את הטוב שבאחר, נפחית בביקורת הרסנית למענינו ולמען הילדים והדורות הבאים.

פקיד חינוך הילדים הוא בעל ערך ועוצמה רבה, אך טעות היא לחשוב שהחינוך הוא רק דרך תקשורת מילולית. אין ספק שהמילים לפעמים נחקקים בנפש הילד, אך החלק המרכזי של חינוך הילדים שמשפיע עליהם לאורך ימים ושנים הוא דרך התקשורת החווייתית. הילד קולט את אופן התגובה של ההורים, מפנים את השקפתם והופכה לדרך חיים.

ראיתי פירוש על הפסוק במשלי (א, ח) "שמע בני מוסר אבך ואל תיטוש תורת אמך". שלמה המלך הגדיר את דברי האב כ"מוסר", ואת דברי האם כ"תורה". משמעות הדברים, שבעוד שהאב עומד כמכוון ומדריך מורה דרך ומציין לילדו מה מותר ומה אסור, מה יפה ומה מכוער, איזו התנהגות מתאימה ואיזו לא, שזהו תפקיד ה"מוסר", האם מחונכת באופן אחר, באופן של תורה. כשאתם לומד תורה ומתחבר הוא מרגיש שייכות. אדם שעוסק רבות בביורור הלכה מסוימת יחוש קשר פנימי וחזק למצווה זו, ארכיכים הולמדים הלכות

נזיקין מחדירים בכך שבטלם את האחריות שיש לכל אחד על ממון חברו והדברים מובילים לחיבור מעשי במניעת נזקים לחבר. בבחינת "יודעת היום - והשבות אל לבבך". כך מחנכת האם.

משכן, חשוב להורים להיות ערניים לתגובות הבלתי מילוליות, אותם הילד קולט, מתחבר אליהם ומעבד לאורם את אישיותו ואת השקפתו על החיים.

לחפש את הרע שבחוייה

בדוגמה הבאה נביא שני תגובות שונות של אנשים לאותה סיטואציה ונדון בהם. שני חברים, שמואל ויעקב, נפגשו לאחר התפילה ושוחחו על שנת הלימודים שהחלה. כל אחד שיתף את חברו על המלמד החדש של בנו. שמואל אמר שהוא עושה רושם טוב, ובזמן הקצר שבנו נמצא בכיתה מזהה מסירות ואכפתיות של המלמד. הוא מביא דוגמאות רבות לכך: המלמד דאג לילדים למזגן נעים, למקום לספרים וסידורם, כשיום אחד הילד שכח את האוכל המלמד דאג לו לאוכל. מגיב יעקב: הסיפורים נכונים, אבל הרי ידוע שהרבי מאוד מזיע ולכן הוא דאג ברזיזות לתיקון המזגן, על הסדר בכיתה הוא מתעקש עקב כך שהוא לא מסוגל לראות בלגן, ומה שהביא את האוכל לבן שלך זה בשביל ההתחלה, להראות שהוא מלמד מסור...

מוקד הזמנות: **1-800-800-148**

הספרים והדיסקים של הגה"ח רבי שמואל שטרן שליט"א **אצלכם בבית**

הצטרפו כעת למשפחת המנויים ותהנו מחיים טובים יותר!

מסלול 1: חודש ראשון מיוחדים: **1-1** ₪ מבדל

מסלול 3: חודשים ראשונים **3-990** ₪ מבדל

מסלול 28: חודש **28** ₪ מבדל

מוקד מנויים: **02-623-1218**

הופיע! **ניצוצות** **הופיע! גזין חסני אלון-חשיר**

תשובה בחינם

היחיד שיכול למשוך את ההשפעה הזו משמים הוא הצדיק בזמן שהוא מתנהג בפשיטות כאיש המוני ועממי, שאז מושפע עליו משמים שפע של חינם מאוצר המנוצר ההוא, ודרכו מקבלים כל האנשים בזמן פשטותם.

עכשיו נבין למה עלינו לנסוע בראש השנה ולהסתופף בצל הצדיקים, שאצלם מונח המפתח הזה שפותח אוצרות חסד חינם כדי לקבל את תשובתנו, וגם נבין מדוע דרך התשובה, ובפרט בימים הנוראים, היא בצורה מאוד פשוטה ותמימה. איננו עושים חכמות ופלפולים, פשוט זועקים להשם שייעשה עמנו חסד של חינם למרות שכדלים ורשים דפקנו דלתותיו.

חייבים להדגיש את הנקודה הזו: התשובה צריכה להיות בפשיטות ותמימות, לבקש תמיד מתנת חינם ולא בכוח מעשים כלשהם שעשינו בעבר או שנעשה בעתיד, ולהדגיש בפני השם שגם לזאת איננו ראויים, רק בכוח ובזכות הצדיקים האמיתיים שמושכים השפעות מאוצר מתנת חינם שהשם נותן בחסדו.

תמימות ופשטות הם אל"ף-בית"ת בימי תשובה אלו, בהם אנו זועקים "ממעמקים קראתך ה'": בין מעומקי הרוע והטומאה אנו זועקים להשם, ומאיך גיטא - גם יהודי שזכה להעמיק בדברים טובים, וקדושים צריך להיזהר שלא להעמיק בהם יותר מדי, ולזעוק להשם בתמימות ממעמקי ההשכלה וההעמקה.

• • •

בשופר יש "תרועה", שהיא בעצם אותיות "תורה ע", תורה שניתנה בשבעים לשון. מה יכול להיות יותר טוב מתרועה? מה יותר טוב מדף גמרא?

אז זהו, שלפני ואחרי כל תרועה אנחנו תוקעים תקיעה, וכמו שהגמרא קוראת לזה "פשוטה לפניה ופשוטה לאחריה", כי עיקר התורה הוא בכח הפשיטות והתמימות, תמיד צריך להיות תמים ופשוט כדי להגיע לתורה אמיתית וטהורה!

(ליקוטי הלכות בית הכנסת ה' אות טו ויל"ך)

ני העדים גוררים אותו לבית הדין כשפניו כבושות בקרקע והוא מתחנן חלושות שיעזבוהו.

הדיינים מסתכלים ברחמנות על היהודי המרוט שמולם, שואלים את העדים לפשר העניין והם מספרים שהיהודי השפל הזה גילח את זקנו בתער מולם, הם התרו בו פעם ופעמיים והוא המשיך לעשות זאת בעודו שוחק בפה מלא.

"לא חשבתי שזה רציני" מלמלל היהודי בפחד ופורץ בבכי סוער, "אני עושה תשובה, אני חוזר בי, לא רציתי להכעיס את השם וגם לא לקבל מלקות"... המשיך לילל בפחד. "אעשה 'תשובת הקנה', גלגולי שלג, 310 פעם תיקון הכללי..."

בית דין משתתף בצערך של היהודי, אך על פי התורה אסור לו להתחשב בטענותיו. גם אם יראו שהיהודי חוזר באמת בתשובה, עליהם למתוח על העמוד ולהלקותו 39 מלקות כואבות ומייסרות.

על פי התורה בהרבה מקרים תשובה לא יכולה להועיל. כל עבודת התשובה שאנו עוסקים בה מאוד בימים אלו, היא רק חסד

חינם, לא כי מגיע לנו ולא כי בכינו והתוודנו. כל הסליחה והמחילה הם רחמי השם שלא מגיעים לנו, כמו שהשם קיים את העולם למשך יותר מאלפים שנה עד מתן תורה בלי שעשו משהו כדי להצדיק זאת. פשוט חסד חינם.

לא במקרה היום הראשון של עשרת ימי תשובה הוא ראש השנה, היום בו החל השם לברוא את אדם הראשון ולקיים את העולם בחסד של חינם, בלי תרי"ג מצוות שיקיימו אותו.

• • •

את אוצר מתנת החינם הזה קצת קשה להוריד לעולם הזה. אם תלמד בהתמדה או תעשה מצוות בהתלהבות - הרי אתה מתעסק בבחינות שלאחר מתן תורה, לא בחסד של חינם שקדם למתן תורה...

לצעירי הצאן

זה לא עובד ככה

אדם בא לרבונו הקדוש מתפלל בציון של רביה"ק, הוא יכול לפעול אצל הצדיק בחינת תחית המתים! אבל אף על פי כן, עלינו לדעת שהנסיעה לאומן היא לא במקום עמל התורה. הרבי אומר שצדיקים לעבד קשה, לא לחלם ולסמך על הצדיק... אנו חנו צדיקים לעשות כל שביקלתנו לקיים את רצון הרבי להיות צדיק ומתמיד

מתוך מאמר ראש הישיבה

הלום לאחר 12 שנה

258 שנים לפטירת רבינו יהונתן אייבשיץ זצ"ל • שב"ק כ"א אלול תשפ"ב - כ"א אלול תקכ"ד

בנימין וואלף לאביו, "מפני מה חיכית כל כך הרבה שנים ולא באת לעוררני לתשובה עד כעת?". רבי יהונתן השיב בפשטות: "עד עכשיו הייתי טרוד בדין תורה שניהלתי מול בר-פלוגתתי רבינו יעקב עמדין, שניהל מולי מלחמת חורמה ובכך גרם לי הרבה ביטול תורה ותפילה".

"ומה נפסק בדין התורה?" שאל הבן בסקרנות.

"רבי יעקב עמדין לא נענש" השיב רבי יהונתן, "מאחר וכוונתו היתה לשם שמים. אולם אותם רשעים שרדפוני מפני קנאתם ושנאתם - הם נענשו קשות!".

בנימין וואלף התעורר מהחלום כשכולו רועד, ושלח לקרוא מהרה לשמש הקהילה היהודית במקום, ר' דוד טריאש. הוא ציווה עליו להכשיר את ביתו מכל שיקוף, להסיר את השעטנז ממלבושיו ולהשיג לו מהרה תפילין וציצית. כעבור זמן לא רב התעלה רבי בנימין וואלף בתורה ובעבודת השם ונפטר בשם טוב כשהוא תלמיד חכם וירא שמים מרבים.

בנימין וואלף, שוב אל השם! תואר פניו ומצבתו של רבי יהונתן אייבשיץ

יירי מאכל הביצים מונח עדיין בצלחות. ריח עדין של טשולנט מיתמר מכיוון המטבח, שם עמלות נשות החייל על הוצאתו מההטמנה ויצירתן לצלחות החורסניה.

הגאון הצדיק רבי אברהם יעקב מפרוביזנא [מחבר שו"ת "צור יעקב"] ישב בראש השולחן שקוע במחשבותיו. בהמשך ישב חתנו רבי משה הורביץ ושוחח עם תלמידו של חמיו, רבי אליעזר רוזן.

מהכא להתם התגלגלה לה השיחה לימי קדם, לימי המחלוקת העזה שניטשה בחצרות החסידים בימי היסודה של חסידות קוצק, מחלוקת אדירה שהסעירה את אירופה כולה.

לפתע ננער הרב ושאל את חתנו ותלמידו במה הם עוסקים. הם דווקא שמחו לענות, אולי יספר להם הרב אנקדוטות מעניינות ממה ששמע מרבותיו ומאנשי הדור הקודם, אך מששמע הרב את הנושא התרצנו פניו: "הטו אוזן ואספר לכם מעשה ששמעתי ממורי ורבי" [נראה שכונתנו לרבי יהושע מבעלזא זצ"ל].

לרבינו יהונתן אייבשיץ

היו מספר בנים קדושים וצדיקים שהמשיכו את דרכו בקודש, אך בנימין וואלף לא היה כמותם. בעוד אחיו התעלו והעפילו במעלות התורה והקדושה, הוא התדרדר והעמיק לשאול שחת. הוא התלבש כגוי גמור, ראשו זרועו שכחו מזמן איך מניחים תפילין, וגם שאר המצוות לא נעשו על ידו. הוא הרחיק עד לדרזדן שבגרמניה והדבר היחיד שהזכיר בו את אביו היה שם משפחתו - אייבשיץ.

באחד הימים הופיע אביו בחלומו. בנימין וואלף שמח מאוד לראות את אביו מאחר ועברו כשתים עשרה שנים מעת פטירתו, אך מראה פני האב היה עצב. "שוב מדרכך הרעה!" אמר רבי יהונתן לבנו, "אינך יודע איזה צער אתה גורם לי בטמי מעלי".

בנימין וואלף התעורר בבהלה, אך עד מהרה הרגיע את עצמו שחלום שהוא הוא, ושב לעסקיו.

לא עברו ימים רבים ושוב חזר רבי יהונתן להתגלות אל בנו והתרה בו לחזור בתשובה. בנימין וואלף השכים במצב רוח רע, אך כוחו לא עמד לו להילחם נגד יצרו שתקפו להמשיך במעשיו הרעים.

החלום השלישי היה ממש מייא. מראה פניו של רבי יהונתן היה מאיים, הוא נטל בידיו את תנור הלבנים שעמד בפנינת החדר ובקול זועף הוכיח את בנו: "אם תבטיח לי שהנך חוזר בתשובה - הרי טוב, ואם לאו - הנני משליך עליך את תנור הלבנים שבידי וכאן תהיה קבורתך!".

בנימין וואלף רעד בכל גופו, וברטט הביטח לאביו שמיד כשיקום ישוב לאביו שבשמים ויחזור בתשובה שלמה, "אך דבר אחד אינני מבין אבא רחימא", אמר

הרב מפרוביזנא סיים את סיפורו כשהמסר ברור: אסור לשכנח חומר להתערב במחלוקות שבין גדולי עולם, בין אם מדובר במחלוקת היעב"ץ עם מהר"א אייבשיץ ובין במחלוקת הצדיקים על הרה"ק מקוצק.

בה בעת הוגשו צלחות הטשולנט המהבילות אל השולחן, כשהרב מפרוביזנא מסיים: "כל זמן שמרגישים טעם בטשולנט - שלא יתערבו בענייני מחלוקות הצדיקים..."

(מקור: "כתבי מא"ה" מפי רבי אליעזר רחן הל"ל, ועוד)

רבינו יונתן אייבשיץ זצ"ל

נולד: בשנת תנ"ן, בפניטשוב שבפולין.

עץ אבות: אביו רבי נתן נטע אב"ד קהילת אייבשיץ [שעל שמה נקראת המשפחה], נפטר כשהיה כבן 12.

יניק וחכים: כבן 18 התמנה לדרשן הקהילה בפראג.

ספרים הרבה אין קץ: למעלה מ-80 ספרים חיבר, עשרות מתוכם נדפסו.

זרע ברך: הותיר 5 בנים 3-1 בנות.

נפטר: כבן 68.

פעם כשניהל וויכוח עם כומר, הציע רבי יונתן שכל אחד ינסה להסביר את טענותיו של השני - ובעל הדעה עצמה יסתור אותן. הכומר כוּבַד להיות ראשון, וכשסיים לפאר את שבתה של היהדות אמר רבי יונתן: "אני מסכים עמו בכל לב, אין לי מה להוסיף", וצעד לביתו לקול צחוקם של הנאספים...

הכי קרוב - הכי מפנק

הזמינו עכשיו חדר במלון שמאחורי הצינור!

050-4141-497

avraham201@gmail.com

מיטות קינג סייז

סאונה ומקווה מפואר

ארוחות כיד המלך

הכי קרוב לצינור!

LANDAU

לנדאו - הבית שלכם באומן

הלכות שמיטת כספים

י. מי שאין באפשרותו לעשות פרוזבול יכול למנות שליח לעשות פרוזבול עבורו (אור לציון פ"ז תשובה ה).

יא. אנשים הרחוקים מתורה ומצוות, ואינם יודעים כלל ענין הפרוזבול, יכול קרוב או ידיד שלהם לעשות להם פרוזבול אפילו שלא בידיעתם, כדי שיגבו חובותיהם בהיתר, שזכין לאדם שלא בפניו (חזון עובדיה עמוד עה).

יב. המלוה שעושה פרוזבול כתקנת חכמים, אינו צריך להופיע בעצמו בבית דין, ואינו צריך למסור שטר הפרוזבול לב"ד, אלא די שיכתוב הפרוזבול בפני שני עדים וישמרנו אצלו למשמרת עד לאחר ראש השנה.

יג. מן הראוי לעשות את הפרוזבול בערב ראש השנה, מפני שהפרוזבול מועיל רק לחובות שנעשו לפני כתיבת הפרוזבול וחתימתו, אבל חובות שנעשו לאחר חתימת הפרוזבול, צריכים פרוזבול אחר כדי שלא תשטמם שביעית (עפ"י שו"ע חו"מ סי' סז סל"ב ובא"ח פרשת כי תבוא אות כו).

יד. אין כותבים פרוזבול אלא אם כן יש ללווה קרקע, ודי בקרקע כל שהיא, ואף אין לו אלא עציץ נקוב מונח על גבי יתרות באויר, ואין מקום היתדות שלו, כותבים עליו פרוזבול. ואם אין ללווה קרקע כלל, ויש למלוה, מוכחו קרקע כל שהוא אפילו על ידי אחר, ואפילו שלא בפניו (שו"ע סעיף כב). ויש אומרים שאם הלווה לפניו וצווח ומתנגד בטענה שאינו מעוניין לזכות בקרקע של אחרים, אין מוכין לו לאדם בעל כרחו (רמ"א, ר"ן פ' השולח).

טו. מן הראוי לערוך קנין "סודר" בפני העדים בצורה זו: שאחד העדים יתן בנד או כלי (מטפחת או עט וכדו') לעושה הפרוזבול, והלה יגביה את הכלי ג' טפחים (30 ס"מ), ויאמר לעדים שהוא מתחייב על כל האמור בשטר הפרוזבול. ומכל מקום אם לא עשה קנין אינו מעכב את הפרוזבול.

טז. יש המתחסדים אחר שכותבים הפרוזבול מלווה לחבירו סך מה, ועל זה הסך לא יחול הפרוזבול כיון שהלווה אחר זמן הפרוזבול. ואז אחר ראש השנה כשיביא לו חברו המעות לפורעו, יאמר לו "משטמם אני" ולא יקבלם ממנו, ויאכל הלווה וישמח במעות אלו, והמלווה ישמח במצות שמיטת כספים שקיים אותה בפועל (בא"ח פרשת כי תבוא אות כו).

א. נאמר בתורה (דברים פרק טו) מקץ שבע שנים תעשה שמיטה: וזה דבר השמיטה, שמוט כל בעל משה ידו אשר ישה ברעהו, לא יגש את רעהו ואת אחיו כי קרא שמיטה לה: השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל לאמר קרבה שנת השבע שנת השמיטה ורעה עינך באחיד האביון ולא תתן לו, וקרא עליך אל ה' והיה כד חטא: נתנו תתן לו, ולא ירע לבבך בתתך לו, כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלוקיך בכל מעשך ובכל משלח ידך:

ב. שמיטת כספים נודחת גם בזמן הזה מדברי סופרים (שו"ע חו"מ סי' סז ס"א).

ג. שביעית משמטת בסופה. לפיכך המלווה לחברו בשביעית עצמה גובה חובו כל השנה, ומיד כשתשקע החמה בליל ראש השנה של מוצאי שביעית (ליל ר"ה שנת תשפ"ג), אבד החוב.

ד. השמיטה משמטת בין אם היתה ההלוואה בשטר בין אם בעל פה.

ה. אשה שהשאלה לשכנתה בקבוקי שמן או מספר ביצים וכדומה, ועברה עליהם שביעית, אינה יכולה לתבוע ממנה דבר, שהשביעית משמטת את החובות (חזון עובדיה עמוד לח).

ו. התובע חוב שעברה עליו שביעית עבר על "לא תעשה", שנאמר "לא יגוש את רעהו ואת אחיו" (רמב"ם שמיטה ויובל פ"ט).

ז. כשראה הלל הזקן שנמנעו מלהלוות זה את זה, ועוברים על הכתוב בתורה "השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל" וגו', התקין "פרוזבול" כדי שלא ישמט החוב, וילוו זה את זה. ואין הפרוזבול מועיל אלא בשמיטת כספים בזמן הזה שהיא מדברי סופרים, אבל שמיטה של תורה אין הפרוזבול מועיל בה (רמב"ם פ"ט הט"ז, ועי' בראב"ד שם שחולק על הרמב"ם).

ח. אף הנשים שיש להן הלוואות, צריכות לעשות פרוזבול קודם סוף שנת השמיטה, אולם אשה נשואה שהלוותה לאחרים מנכסי בעלה, ובעלה עשה פרוזבול, אינה צריכה גם היא לכתוב פרוזבול (חזו"ע עמ' מב).

ט יש להיזהר שהעדים החתומים על שטר הפרוזבול לא יהיו קרובים למלווה או ללווה (אור לציון פ"ז — ד. ודעיבער יש להקל ולגבות החובות על סמך פרוזבול שנעשה בפני קרובים למלווה או ללווה, חזו"ע עמוד סב).

המהודר ביותר: האון הגדול הרב שמעון בעדני שליט"א בעריכת ההכנות התבקשות על פי ההלכה לחתימת הפרוזבול, עם דיני בית הדין הרבנים הרב שמואל שטרן שליט"א והרב שלמה סוויסה שליט"א

בית הדין "ואלה המשפטים" - חדרה

בנשיאות מרן הגאון הגדול רבי שמעון בעדני שליט"א

אלול תשפ"ב

בס"ד

שטר פרוזבול

בפנינו החותמים מטה בא _____
ואמר לנו, קנו ממני קצין גמור ושלם במנא דכשר למקניא ביה, אך
אני מוזכה על ידכם קרקע כל שהוא מן הקרקע שיש לי, לכל אחד
מבעלי החובות שחייבים לי שאין להם קרקע, לכתוב עליו פרוזבול.

וקנינו קצין גמור ושלם במנא דכשר למקניא ביה מיד הנזכר. ובכן
אמר לנו, הוו עלי סהדי, שאני מוסר כל חוב שיש לי לב"ד הצדק
אשר בעיר חדרה בראשות הרבנים:

מרן הגאון הרב שמעון בעדני שליט"א
(חבר מועצת חכמי התורה ונשיא בית הדין)

הרה"ג שלמה סויסה שליט"א
(אב"ד ואלה המשפטים)

הרה"ג שמואל שטרן שליט"א
(ראש ישיבת נחלי נצח וחבר בית הדין)

שאנבנו כל זמן שארצה, ועל דבר אמת חתמנו שמותינו,
והכל שריר ובריר וקיים.

ביום _____ אלול תשפ"ב

נאום _____ ע

נאום _____ ע

* שטר פרוזבול הנ"ל הוא ע"פ שטר הפרוזבול שהיה נהוג בירושלים
בזמן הגאון רבי רפאל יוסף חזן בעל ה"חקרי לב" זצ"ל.

* ע"י חתימת העדים מקבל הפרוזבול תוקף,
ואין צורך להודיע לבית הדין ואין צריך לשלוח אותו אליהם.